

Leden, fysieke collectie en uitleningen

Publicatie/Dossier vervolgpagina

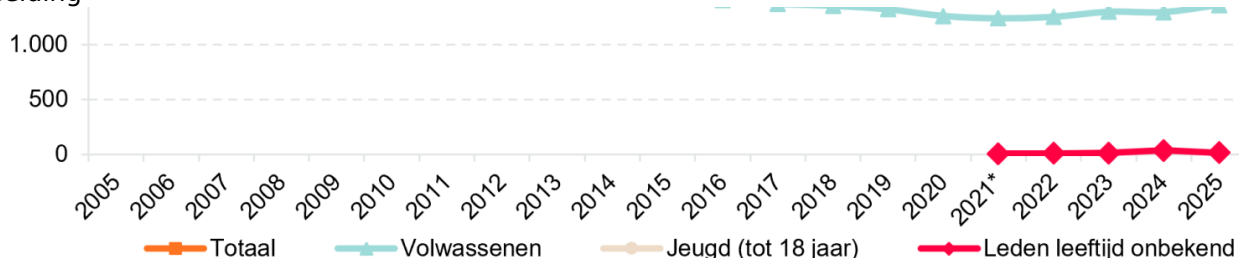
Statistieken 2025

3,8 miljoen Nederlanders zijn lid van de bibliotheek

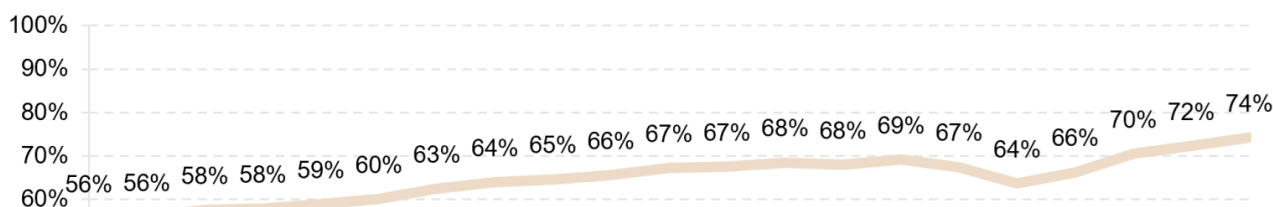
In 2025 waren ruim 3,8 miljoen Nederlanders lid van de bibliotheek. Dat betekent dat 21% van alle inwoners van Nederland een bibliotheeklidmaatschap had.¹ Ten opzichte van 2024 steeg het aantal leden met 3%. Daarmee zet de groei van de afgelopen jaren door. Sinds het wegvallen van de coronamaatregelen in 2022 is het aantal bibliotheekleden elk jaar gestegen.

Mogelijk is het aantal Nederlanders dat gebruikmaakt van een bibliotheeklidmaatschap nog iets groter. In 2024 was er namelijk in 26% van de huishoudens minimaal één persoon lid van de bibliotheek (KB, 2026). Uit onderzoek weten we bovendien dat een deel van de leden wel eens iets leent voor gezinsleden of huisgenoten (Nederlof & Nagelhout, 2026).

Afbeelding

Aandeel fysieke leden t.o.v. aantal inwoners, 2005-2025

Figuur 5 – Ontwikkeling van het aantal bibliotheekleden (x 1.000), 2005-2025.

74% van de jeugd is lid van de bibliotheek

Het aantal jeugdleden (tot 18 jaar) steeg in 2025 met 2% tot ruim 2,4 miljoen. Dat is in lijn met de langjarige trend en de [ambities](#) in de Netwerkagenda. Sinds 2006 steeg het aantal jeugdleden – met uitzondering van de coronajaren 2020 en 2021 – jaarlijks met zo’n 2%. Inmiddels is daardoor 74% van alle 0- tot 18-jarigen bibliotheeklid. Nog niet eerder was zo’n groot deel van de jeugd in Nederland lid van de bibliotheek.

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de Bibliotheek op school. Het aantal samenwerkingen tussen bibliotheken en scholen is daardoor fors gegroeid (Warnaar & Klaren, 2026). Bij een deel van de samenwerkingen worden jongeren ook persoonlijk lid van de bibliotheek. De Bibliotheek op school heeft daarmee een positieve invloed op het aantal jeugdleden.

Ook in het programma BoekStart is flink geïnvesteerd. Dit leesbevorderingsprogramma bestaat uit verschillende onderdelen, zoals BoekStart voor Baby’s en BoekStart in de kinderopvang. Als onderdeel van BoekStart voor Baby’s ontvangen ouders een uitnodiging om in de bibliotheek het gratis BoekStartkoffertje op te halen. Hierin bevinden zich twee kinderboekjes en een gratis bibliotheeklidmaatschap. De afgelopen jaren ontvingen steeds meer baby’s een dergelijk koffertje en bibliotheekabonnement. Naar schatting werden er in 2024-2025 minstens 60 duizend koffertjes uitgereikt (Warnaar & Klaren, 2026). En negen op de tien ouders die een koffertje ophalen, maken hun kind ook lid van de bibliotheek (Kaal et al., 2018). Daarmee draagt ook BoekStart bij aan het aantal jeugdleden.

Grootste toename leden tussen 18 en 30 jaar

Ook het aantal volwassen leden steeg, met 5% naar afgerond 1,4 miljoen. Tot 2022 daalde het aantal volwassen leden vrijwel constant, maar sindsdien lijkt deze trend gekeerd. Het aandeel volwassen leden ten opzichte van de bevolking nam daardoor licht toe van 8,8% naar 9,2%.

Het grootste deel van de groei komt van leden tussen de 18 en 20 jaar (+21%) en tussen de 21 en 30 jaar (+23%). Bibliotheken hebben de afgelopen jaren sterk op deze doelgroep ingezet. Het aantal bibliotheken waarbij jongeren of studenten ook na hun 18^e verjaardag gratis of met korting bibliotheeklid konden blijven, nam toe. In 2025 konden jongeren bij 32% van de bibliotheken gratis lid worden. Daarnaast bood 27% van de bibliotheken een gereduceerd lidmaatschap voor jongeren aan. De leeftijd tot wanneer jongeren gratis of met korting lid kunnen blijven verschilt per bibliotheek, maar ligt in alle gevallen tussen 18 en 30 jaar.

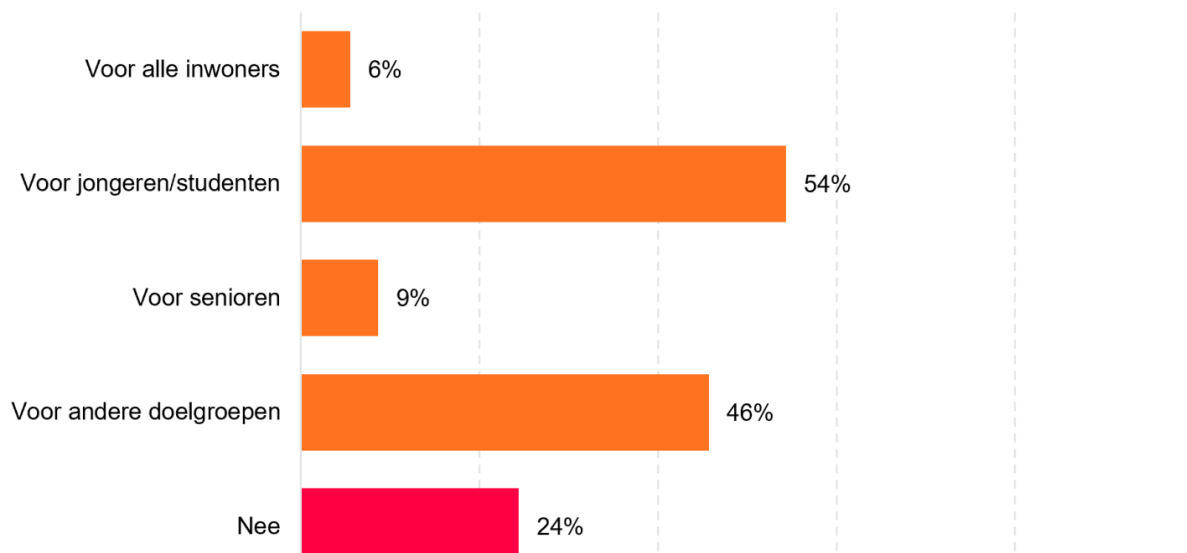
Het is aannemelijk dat deze toename ook heeft bijgedragen aan het toegenomen aantal leden. Een verkennend onderzoek onder een aantal bibliotheken concludeerde dat een gratis lidmaatschap aantoonbaar leidde tot meer leden (Bijl et al., 2026). Ook de data uit de Gegevenslevering Wsob wijzen voorzichtig in deze richting. Bij bibliotheken met een gratis of gereduceerd lidmaatschap steeg het aantal volwassen leden met 7%. Bij bibliotheken zonder een dergelijk lidmaatschap daalde dit aantal met 3%. Het is echter niet mogelijk om te zeggen dat dit verschil (volledig) door het gratis lidmaatschap veroorzaakt wordt. Mogelijk spelen hier ook andere verschillen mee. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van het aantal inwoners, de dienstverlening of de financiën.

Ook voor andere volwassenen bieden bibliotheken steeds vaker gratis of gereduceerde abonnementen aan. Zo bood in 2025 46% van de bibliotheken een gratis of gereduceerd lidmaatschap aan specifieke groepen, zoals minima. Bij 5 bibliotheken kon iedereen gratis lid worden, en bij 2 bibliotheken kon iedereen met korting lid worden. Wel kunnen hierbij speciale voorwaarden gelden, bijvoorbeeld in het aantal materialen dat iemand kan lenen. Ook kan met de meeste gratis of gereduceerde abonnementen niet in de online Bibliotheek geleend worden.²

Daarnaast hoeven in een toenemend aantal bibliotheken geen boetes meer betaald te worden wanneer geleende materialen te laat wordt teruggebracht. In 2025 bood 75% van de bibliotheken ten minste één boetevrije abonnementsvorm aan. In 2023 ging dit nog om 57%. Bij 1 op de 3 bibliotheken kunnen alle leden boetevrij lenen.

Hoewel gratis en boetevrije abonnementen de financiële drempels voor een lidmaatschap kunnen verlagen, blijken deze niet voor elke bibliotheek mogelijk. Bij een klein aantal bibliotheken bleek na onderzoek dat het financieel niet haalbaar was om het gratis lidmaatschap in te voeren of te verruimen.

Afbeelding

Figuur 6 – Aandeel bibliotheken dat in 2025 voor (bepaalde groepen) volwassenen een gratis of gereduceerd lidmaatschap aanbiedt.

Ruim 54 miljoen uitleningen, net als in 2024

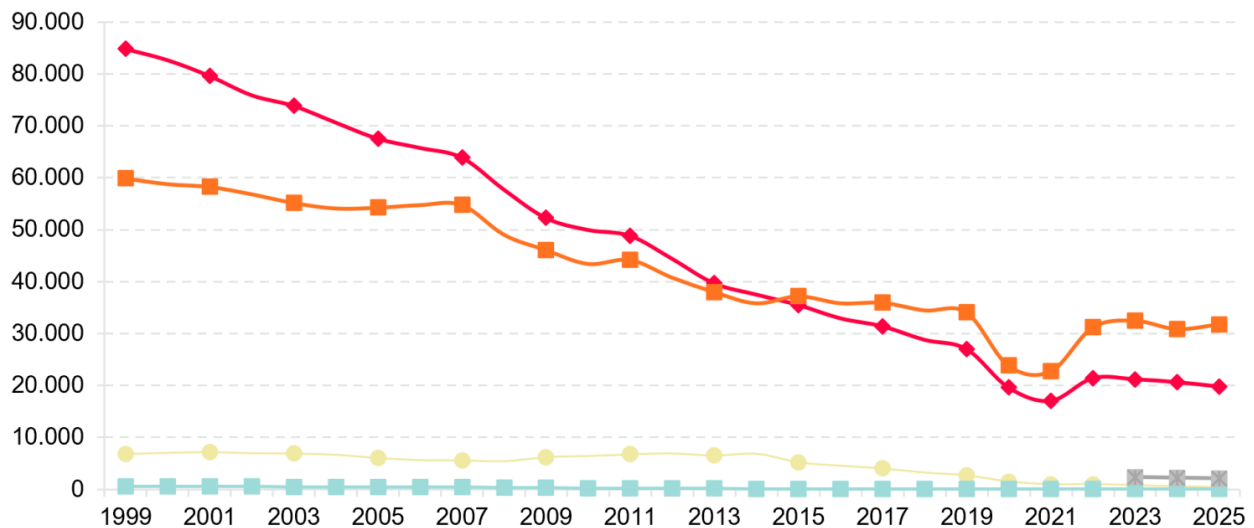
Hoewel het totaal aantal leden steeg ten opzichte van 2024, is het aantal *lenende* leden gelijk gebleven.³ Dit zijn ruim 1,9 miljoen leden – 51% van alle leden – die in 2025 minstens één fysiek materiaal hebben geleend. Ook het totaal aantal uitleningen bleef nagenoeg gelijk. In totaal werden 54,2 miljoen materialen uitgeleend.

Het grootste deel van de uitleningen betrof fysieke boeken. Er werden 31,8 miljoen jeugdboeken

uitgeleend: 3% meer dan 2024. Circa 4,7 miljoen van deze boeken (15%) werden uitgeleend in het kader van de Bibliotheek op school.⁴ Het aantal uitgeleende boeken voor volwassenen daalde juist met 4% naar 19,8 miljoen.

Daarnaast leenden bibliotheken 2,1 miljoen tijdschriftnummers (-4%) en 404 duizend audiovisuele materialen (-26%).⁵ Het aantal uitgeleende audiovisuele materialen daalt al sinds 2015 fors, voornamelijk door de opkomst van (commerciële) streamingdiensten.

Afbeelding

Figuur 7 - Aantal uitleningen (x 1.000) door bibliotheken, 1999-2025. Vanaf 2023 is het aantal uitleningen incl. tijdschriften.

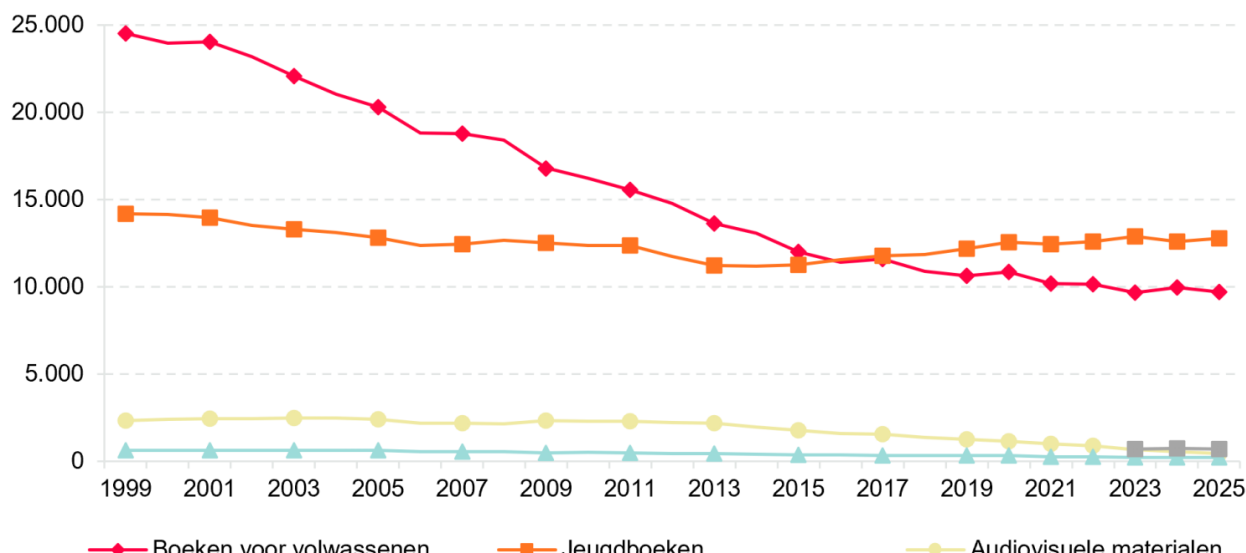
Fysieke bibliotheekcollectie omvat bijna 24 miljoen materialen

Bibliotheekgebruikers hadden in 2025 toegang tot een collectie van 23,8 miljoen materialen. Dat is 1% minder dan in 2024. Over de laatste vijf jaar bezien is de omvang van de collectie echter vrij stabiel.

Het aantal beschikbare jeugdboeken steeg met 2% naar 12,8 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de groei van de collectie voor de Bibliotheek op school. Van de totale jeugdboekencollectie waren 3,6 miljoen boeken (28%) bestemd voor de Bibliotheek op school.⁴ Het aantal beschikbare boeken voor volwassenen nam daarentegen met 3% af naar 9,7 miljoen. Ook de audiovisuele collectie en de tijdschriftencollectie namen in omvang af. De bibliotheekcollectie telde in 2025 437 duizend audiovisuele items (-20%) en 687 duizend tijdschriftnummers (-5%).

Via het interbibliothecair leenverkeer (IBL) kunnen bibliotheekleden ook materialen uit andere bibliotheken of van Muziekweb aanvragen. Daardoor kunnen bibliotheekleden beschikken over de hele landelijke collectie. In 2025 werden 1,7 miljoen materialen via IBL aangevraagd. Dat betekent dat 97% van het aantal uitleningen in de eigen bibliotheek werd geleend, en 3% uit een andere bibliotheek of via Muziekweb werd aangevraagd.

Afbeelding

Figuur 8 – Samenstelling van de gezamenlijke bibliotheekcollecties (x 1.000), 1999-2025

Toename meertalige uitleningen

Meertaligheid is om verschillende redenen een belangrijk thema in het bibliotheeknetwerk (KB et al., 2025; KB et al., 2026). Ten eerste willen bibliotheken voor iedereen toegankelijk zijn, en daarom ook boeken aanbieden voor wie een andere thuistaal dan het Nederlands heeft. Onderzoek laat bovendien zien dat plezier in de thuistaal helpt bij het verkennen van het Nederlands. Ten tweede willen steeds meer mensen – vooral jongeren – anderstalige (niet-Nederlandstalige) boeken lezen. Drie op de tien jongeren (12-25 jaar) lezen zelfs het liefst boeken in het Engels (Nagelhout et al., 2023).

Veel bibliotheken zetten in hun collectiebeleid al in op meertaligheid. In de Netwerkagenda en het Gezamenlijke Collectieplan is een meertalige collectie bovendien als ambitie opgenomen (KB et al., 2025; KB et al., 2026). In de landelijke collectiecijfers is echter nog geen toename van de meertalige collectie te zien. Het aantal en aandeel anderstalige materialen in de collectie bleef nagenoeg gelijk. In totaal was 8% van de collectie anderstalig. Het aantal anderstalige uitleningen steeg wel, met 4%. Daarmee was 3% van alle uitleningen anderstalig. Hoewel dit nog altijd een relatief klein aandeel is, is de toename van Engelstalig lezen ook hier duidelijk terug te zien. Tussen 2021 en 2025 nam het aantal Engelstalige uitleningen toe met 37%.

10% meer boeken voor de Bibliotheek op school

Eerder in dit hoofdstuk werd al benoemd welk deel van de collectie in eigendom van de bibliotheken en POIs is toe te schrijven aan de Bibliotheek op school. De totale collectie van de Bibliotheek op school is groter. Een aanzienlijk deel van deze collectie is namelijk in bezit van scholen (42%), of in gedeeld eigendom (4%). Van de totale collectie van de Bibliotheek op school is het grootste deel gericht op het primair onderwijs (92%).

De totale collectie bestemd voor de Bibliotheek op school bevatte in 2025 6,9 miljoen materialen, 10% meer dan in 2024. Het grootste deel van de collectie bestond uit fictieboeken (5,3 miljoen) en non-fictieboeken (1,4 miljoen) voor de jeugd. Er werden 8,6 miljoen uitleningen via de Bibliotheek op school geregistreerd, 7% meer dan in 2024.

	Collectie Uitleningen	
	(x 1.000)	(x 1.000)
Totaal	6.889	8.590
In eigendom bibliotheek of POI	3.735	4.684
In eigendom school	2.907	3.541
In gedeeld eigendom	247	365
Boeken jeugd fictie	5.278	7.255
Boeken jeugd non-fictie	1.418	1.258
Boeken volwassenen fictie	84	17

Collectie Uitleningen

(x 1.000) (x 1.000)

Boeken volwassenen non-fictie	71	19
Overige materialen	38	40

Tabel 2 – Aantal collectie-items en uitleningen in het kader van de Bibliotheek op school. De totalen zijn eerst uitgesplitst naar het eigendom van de collectie. Vervolgens zijn de totalen uitgesplitst naar genre. Een aantal bibliotheken heeft geen (volledig) zicht op de collectie en uitleningen voor de Bibliotheek op school. Bovengenoemde cijfers zullen daardoor in de praktijk hoger liggen.

Voor het programma BoekStart in de Kinderopvang staan er ook collecties op kinderopvanglocaties. Deze collectie omvatte in 2025 minstens 164 duizend materialen, zoals prentenboeken, stoffen boekjes en vertelplaten. Dat is 20% meer dan in 2024. In de praktijk zal deze collectie nog groter zijn, omdat niet elke bibliotheek hierover cijfers kon aanleveren. Het grootste deel van de collectie is in eigendom van de bibliotheek of POI (71%). Het overige deel is in bezit van kinderopvanginstellingen (28%) of in gedeeld eigendom (1%).

Noten

1. Het gaat hierbij om persoonlijke lidmaatschappen waarmee fysieke materialen geleend kunnen worden.
2. Een (lokaal) bibliotheekabonnement vanaf 45 euro biedt automatisch toegang tot de online Bibliotheek. Bibliotheken mogen minima ook bij een goedkoper of gratis abonnement toegang geven tot de online Bibliotheek.
3. Dat wil niet zeggen dat de nieuwe leden geen gebruikmaken van de bibliotheek. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat zij de bibliotheek om andere redenen bezoeken dan om te lenen. Of dat juist bestaande leden minder vaak zijn gaan lenen. Nader onderzoek is nodig om beter inzicht te krijgen in het verband tussen het gratis lidmaatschap en het gebruik van de bibliotheek.
4. Dit betreft enkel boeken die in eigendom zijn van de bibliotheek of POI. Een deel van de collectie voor de Bibliotheek op school is daarnaast in bezit van scholen of in gedeeld eigendom. Cijfers over (uitleningen van) de gehele collectie zijn opgenomen onder het kopje '10% meer boeken voor de Bibliotheek op school'.
5. Daarnaast werden 57 duizend materialen aangevraagd bij Muziekweb.

Bronnen

- Bijl, I., Frencken, M., Gorter, N. et al. (2026). [Toegang zonder drempels. Een onderzoek naar gratis en automatisch bibliotheeklidmaatschap](#). Utrecht: Andersson Elffers Felix.
- Kaal, M., Plantinga, S. & Bemer, E. (2018). [Het BoekStartkoffertje: bekendheid, bereik en waardering](#). Amsterdam: Stichting Lezen.
- KB (2026). [Dashboard bibliotheekleden](#). Geraadpleegd op 20-8-2026.
- KB, SPN & VOB (2025). [Netwerkagenda 2024-2027](#).
- KB, SPN & VOB (2026). [Gezamenlijk Collectieplan 2026-2030](#).
- Nagelhout, E., Richards, C. & Qing, L. (2023). [In de leeswereld van jongeren \(themameting 64\)](#). Amstelveen: GfK (in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak).
- Nederlof, R. & Nagelhout, E. (2026). [Boeken lezen, lenen en kopen. Reguliere meting 75](#). Amstelveen: NielsenIQ (in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak).
- Warnaar, H. & Klaren, M. (2026). [Dienstverlening voor jeugd door openbare bibliotheken 2024-2025](#). Den Haag: KB.

Lees verder op Bibliotheekinzicht

- [Leden van de openbare bibliotheek](#)
- [Collectie van de openbare bibliotheek](#)
- [Uitleningen van de openbare bibliotheek](#)
- [Interbibliothecair leenverkeer](#)